

Molí de l'Alzina

Castellbell i el Vilar

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Riera de Marganell
Alçada: 213

Coordenades:

Latitud: 41.64879
Longitud: 1.82482
UTM Est (X): 402140
UTM Nord (Y): 4611450

Classificació

Número de fitxa: 08053-89
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia: Edifici
Estil / època: Popular Modern Contemporani
Segle: XV-XX
Estat de conservació: Bo
Protecció: Inexistent
Accés: Fàcil
Ús actual: Altres
Titularitat: Privada
Titular: 08052A0010008200000I
Autoria de la fitxa: Jordi Montlló i Laura Bosch
Data de registre de la fitxa: dg., 16/04/2017 - 02:00

Descripció

El molí de l'Alzina es troba situat al vessant meridional de la riera de Marganell, en una zona d'obaga coneguda com a bosc del molí. Es tracta d'un molí del tipus B segons la tipologia de Bolós (1993). És a dir, amb bassa però sense pou. Pren l'aigua de la riera i arriba a la bassa per una canalització soterrada que passa

per sota l'atri del molí. La bassa té una capacitat d' un milió set cents mil litres. Només té paret construïda en forma de "U" a la zona edificada, on l'aigua està en contacte amb el molí. La resta de la bassa és terreny natural. L'aigua arriba al rodet mitjançant un baixant de fusta quan s'aixeca la portella, que és d'aram. Es feien dues moltes al dia; una al matí i l'altra a la tarda. En una hora es podien moldre 50 k de farina. Va estar en funcionament fins l'any 1982.

Es tracta d'un molí molt especial, no només per la seva antiguitat i el seu llarg funcionament. També per haver-se mantingut dins la mateixa família durant més de cinc segles, que ha sabut preservar-ne els trets constructius. Però, sobretot, pel seu estat de conservació i el manteniment de la maquinària. Així, doncs, hi podem observar totes les parts d'un molí fariner, des de la cabra fins el banc i l'alçador. A les parets de l'obrador hi ha ple d'inscripcions grafiades amb les moltes de cada client, a modus de gran palimpsest. Per davant hi passava l'antic camí de Manresa a Montserrat. Conserva a més, el celler, dues tines, corts, corrals i altres edificacions productives. En la planta pis hi vivien els moliners i damunt la cuina es conserva l'habitació del mosso.

Observacions:

La tradició oral familiar que ha passat d'una generació a l'altra afirma que la construcció del molí es realitzà l'any de la descoberta d'Amèrica (1492). Els documents no ho desmeteixen. Així ens ho ha transmès directament la Maria Rosa Viladoms Alsina, l'actual propietària i descendent directa dels primers propietaris.

Per fora, es poden veure pedres de molí o fragments d'antigues pedres que havien servit i es van canviar pel desgast.

La propietat també conserva tota mena d'eines relacionades amb la vida del molí durant centúries.

Història

Entre les propietats que depenien del senyor del castell de Castellbell, l'any 1328, incloses per tant al seu terme, hem d'esmentar les que formaven part dels masos de la Calsina, avui del terme de Marganell, i de Vilamarics, del terme de Monistrol de Montserrat. El 3 de juny de 1390, un dels castlans de Castellbell, Humbert de Palau, nomenà batlle del terme a Pere de Vilamarichs, de Monistrol de Montserrat. No gaire lluny de Vilamarics es construï un molí fariner.

Cal arribar, però, al segle XVI per a conèixer les primeres notícies. Aleshores, el molí pertanyia al mercader Francesc Casamitjana, ciutadà de Barcelona. El 3 de febrer de 1532 va vendre les seves propietats al sastre monistolenc Cebrià Alsina, que el revengué al seu germà Antoni, mentre ell es construïa un casal, amb tina i bòtes, a la partida de terra anomenada "la riera de Mandressa". Antoni Alsina posseïa, com hem dit, l'any 1597, el "molí fariner ab la mola molent, rodet y altres aparatos y ab dos casals en dit moli construhits y edificats y ab sa resclosa o paxera". També constava com a propietari d'una peça de terra de quinze jornals de llaurada, anomenada "la Roureda o Raureda".

El moliner també tenia bestiar, per això havia comprat al seu veí Jaume Joan, àlies Tàpies, el 2 de setembre de 1585, el dret de fer pasturar el seu ramat a l'heretat del mas de les Tàpies. Tanmateix, va comprar al mateix veí, l'any 1590, les peces de terra anomenades "la Buyga den Janovés", "la Carbonera" y "lo ort de Joan Xich". El 15 de juny de 1598 Antoni Alsina va comprar a Jaume Playà, amo del mas Ferrerroles, el dret de fes pasturar el seu bestiar a la seva heretat.

La documentació estudiada per Joan Valls arriba fins els nostres dies i recorda quan va fer les entrevistes als actuals propietaris i diu que recordaven com es baixaven les moles pel molí, des de la pedrera que hi havia prop de Sant Benet, no gaire lluny el monestir de Santa Cecília de Montserrat. Ho feien amb una tirallonga d'animals, i en els pendents les feien rodolar amb uns eixos per a frenar-les.

El moliner treballava per als habitants de tota la rodalia. Habitualment es molia blat per a fer farina, però en èpoques de crisi, com a la darrera guerra del 1936-1939, es molia el blat de moro, per a fer pasta de sémola.

Tenien molta aigua, que es recollia, entre d'altres, del torrent del Brogit, de manera que a l'hivern es podia moldre cada dia, però a l'estiu calia fer-ho tan sols durant dues o tres hores al dia, i deixar que la bassa es tornés a omplir.

Bibliografia

BOLÒS, Jordi i NUET, Josep (1983). Els molins fariners. Barcelona: Ketres editora.

SANTAMARIA NOT, Ramon (2015). Un monument al nostre poble: el molí fariner de Ca l'Alsina; dins El Brogit, Periòdic informatiu de Castellbell i El Vilar, 397, febrer de 2014, pp.12

VALLS i PUEYO, Joan. El molí de l'Alzina. Inèdit.

<http://toponimsdecastellbell.blogspot.com.es/2015/02/el-moli-de-lalzina...>

